

Sociální podnikání a veřejné zakázky

Koncept trojího prospěchu

Rozvoj sociálního podnikání není otázkou posledních let

- sektor sociálního podnikání je již tradiční
- největší rozvoj v EU prožívá posledních 20 let
- zaměstnává 14,5 mil. lidí
- odklon od chápání SP pouze jako aktivity v rámci CSR
- priorita EU pro období 2014 – 2020

Co nabízí sociální podnikání?

- vytváří **pracovní příležitosti** pro osoby se zdravotním nebo společenským znevýhodněním
- podporuje **solidární chování a sociální začleňování**
- hraje důležitou roli v **místním rozvoji**
- **zisk** z větší části používá pro další rozvoj sociálního podniku; je prostředkem pro dosažení sociálního cíle
- **synergii** v řešení problémů

Co je sociální podnikání - definice

- kolik autorů tolik definic
- obecně uznávaná v ČR je tato, která odpovídá EMES

„Sociální podnikání jsou podnikatelské aktivity prospívající společnosti a životnímu prostředí. Hraje důležitou roli v místním rozvoji a často vytváří pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním, sociálním nebo kulturním znevýhodněním. Zisk je z větší části použit pro další rozvoj sociálního podniku. Pro sociální podnik je stejně důležité dosahování zisku i zvýšení veřejného prospěchu.“

Zdroj: Tessea, 2011

Sociální podnikání

- právnická osoba nebo fyzická osoba, která splňuje **principy sociálního podniku** (indikátory)
- naplňuje **společensky prospěšný cíl**, který má formulovaný v základacích dokumentech
- vzniká a rozvíjí se na konceptu tzv. **trojího prospěchu** – ekonomického, sociálního a environmentálního a nadefinované principy jsou formulované v základacích dokumentech

Co NENÍ sociální podnik

- jakýkoliv zaměstnavatel, který se tak označí
- jakýkoliv společenský odpovědný podnik (CSR), ten bývá založen za účelem zisku
- sociálně terapeutické pracoviště, jde o službu a ne o zaměstnání
- integračním SP nemusí být automaticky každý, kdo zaměstnává nad 50% OZP

PRINCIPY SOCIÁLNÍHO PODNIKU

Principy sociálního podniku

Společensky prospěšný cíl

- společensky prospěšný cíl = zaměstnávání a sociálního začleňování osob znevýhodněných na trhu práce formulován v základacích dokumentech
- naplňován prostřednictvím konkrétních aktivit

Sociální princip

- zaměstnávání a sociální **začleňování osob** ze znevýhodněných skupin
- **více než 30%** osob ze znevýhodněných skupin - informace veřejně dostupná
- zaměstnancům je poskytována podpora zohledňující jejich specifické potřeby
- **účast** zaměstnanců a členů **na směřování podniku**
- pravidelné a systematické informování o chodu podniku
- zapojení do rozhodování o směřování podniku
- důraz na **rozvoj pracovních kompetencí** znevýhodněných zaměstnanců – vzdělávání dle individuálních možností

Ekonomický princip

- případný zisk používán přednostně pro rozvoj sociálního podniku a/nebo pro naplnění společensky prospěšných cílů (**více než 50% zisku** je reinvestováno)
- nezávislost (autonomie) v manažerském rozhodování a řízení na externích zakladatelích nebo zřizovatelích
- alespoň minimální podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech – min. 30%
- vykonávání soustavné ekonomické aktivity
- samostatnost v rozhodování a řízení

Místní princip

- přednostní **uspokojování potřeb místní komunity** a místní poptávky – místní průzkum
- **využívání přednostně místních zdrojů**
 - zaměstnává místní obyvatele
 - nakupuje od místních dodavatelů
 - využívá místní suroviny a materiály
- **spolupráce** sociálního podniku s **místními aktéry** – schopnost doložení spolupráce za poslední 2 roky

Environmentální princip

- zohledňování environmentálních aspektů výroby i spotřeby
 - formulované zásady šetrného úřadování a provozu (vnitřní předpis) – veřejně dostupné, naplňované v praxi
 - doklady o používání ekologicky šetrných výrobků
 - certifikace BIO, Fairtrade

Bílé Karpaty Hostětín

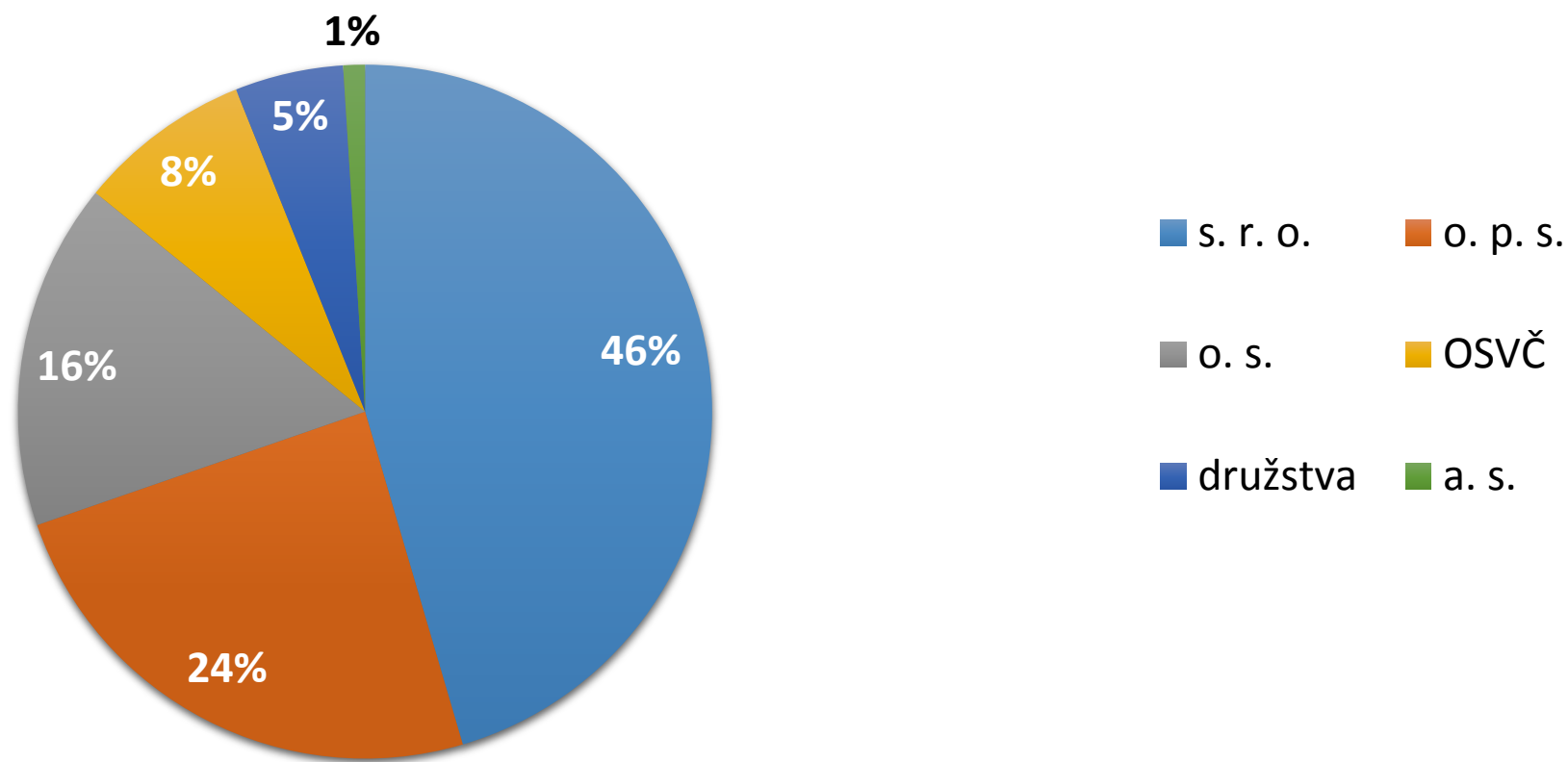
Typy sociálních podniků

- obecný sociální podnik
- integrační sociální podnik
- tranzitní program
- enviro sociální podnik - novinka

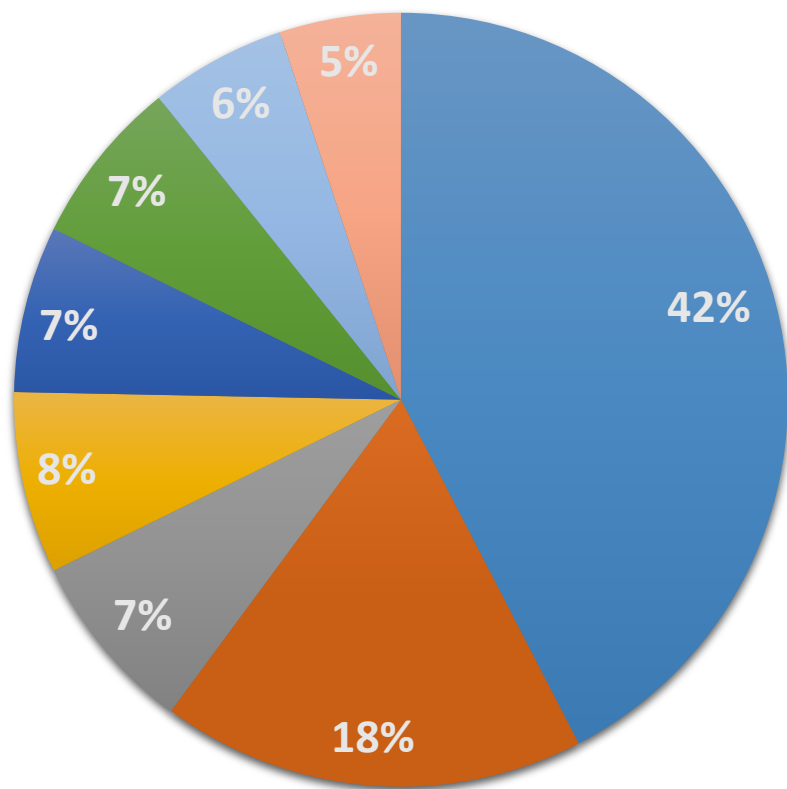

Mana čokoládovna Krásná Lípa

Nejčastější právní formy sociálních podniků

Zaměstnanci sociálních podniků

- zdravotně postižení
- dlouhodobě nezaměstnaní
- jiné skupiny
- etnické menšiny
- mladí v obtížné životní situaci
- pečující o rodinné příslušníky
- bez přístřeší a po výkonu trestu
- se závislostmi

Jaké jsou nejčastější obory podnikání?

CF Sociální firma s.r.o.

Zahradnické, úklidové,
stavební práce – 24 %

Modrý domeček z.ú.

Gastronomie (potravinářská
výroba a prodej) – 17 %

Clear Service o.p.s.

Služby (prádelny, tiskárny,
šicí dílny...) – 20 %

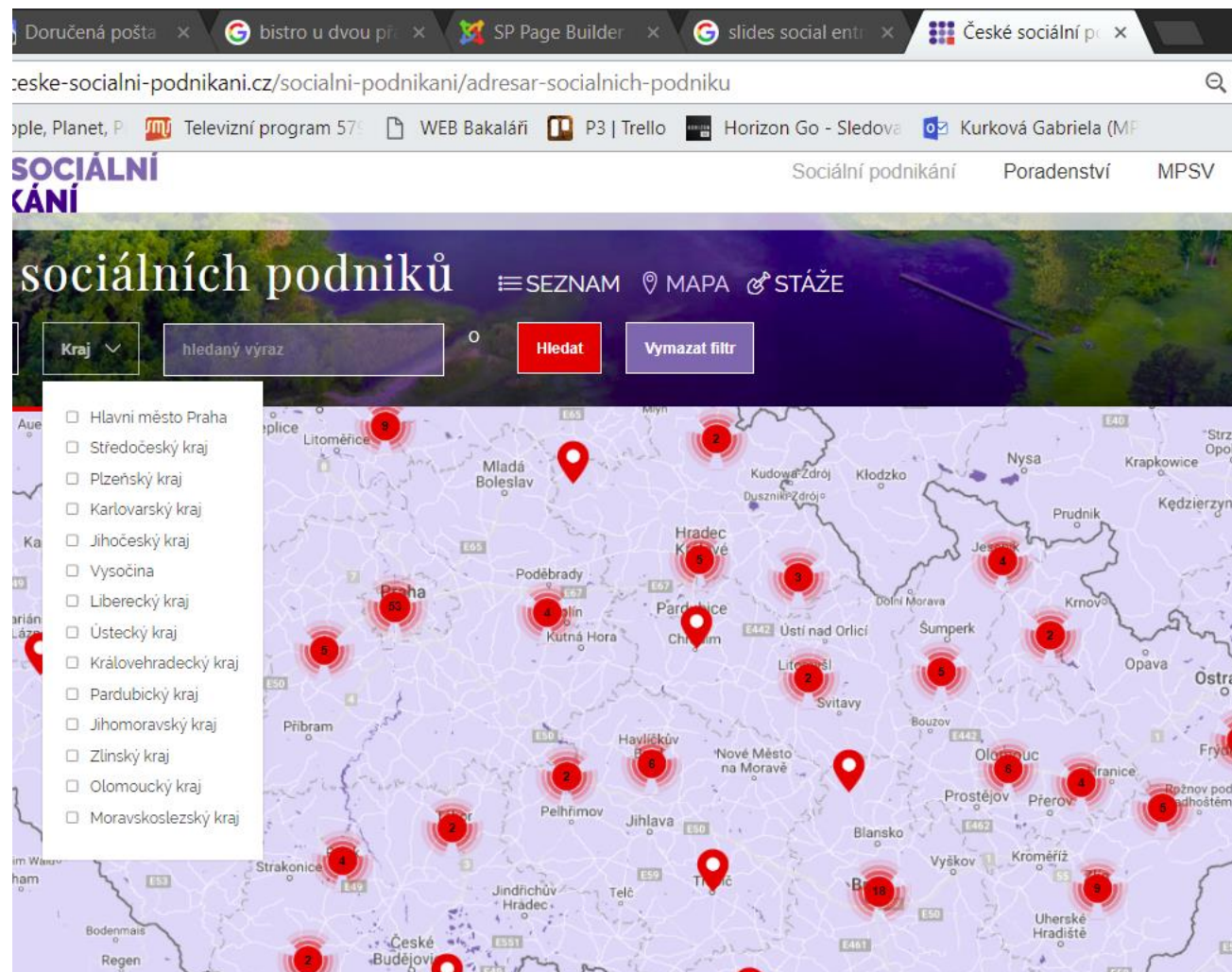
Bistro u dvou přátel

Gastronomie (restaurace,
kavárny – 16 %)

Kde najít sociální podniky?

- Adresář sociálních podniků na www.ceske-socialni-podnikani.cz, kde se mohou sociální podnikatelé registrovat
- databáze umožňuje třídění podle kraje, oboru podnikání
- v adresáři je okolo 230 sociálních podniků

Členská a regionální uskupení

- TESSEA (www.tessea.cz), která sdružuje členy z řad sociálních podnikatelů
- SINEC pro Moravskoslezský kraj (Klastr sociálních inovací a podniků SINEC (www.klastr-socialnich-podniku.cz)
- KSP Komora sociálních podniků – Jihomoravský kraj (www.komora-socialnich-podniku.cz)
- Regionální centrum podpory sociálního podnikání Hradec Králové (<http://www.cirihk.cz/regionalni-centrum-podpory-socialniho-podnikani.html>)

Jak můžete sociální podniky podpořit v oblasti zakázek?

- 1) vyhrazením veřejné zakázky sociálně zaměřeným podnikům
- 2) zvýhodnění „sociálního podniku“ v hodnocení veřejné zakázky
- 3) zpřístupněním veřejné zakázky sociálně zaměřeným podnikům dalšími způsoby

Přetrvávající mýty

- Podpořit sociální podniky ve veřejných zakázkách není možné. Neexistuje legální definice sociálního podniku...
- Dodavatelé nemohou se zadavateli komunikovat...
- ...

Právní zakotvení OVZ

Sociální podmínky (včetně zvýhodnění SP):

- podmínky účasti
- pravidla pro hodnocení nabídek
- jiné způsoby podpory SP

Předpoklady využití podpory SP

- souvislost s předmětem VZ
- transparentnost
- jasné a hodnotitelné formulace, nesmí poskytnout zadavateli neomezenou svobodu výběru
- v souladu se zásadami zadávání VZ

Podpora sociálních podniků v právní úpravě

- předběžné tržní konzultace
- vyhrazené zakázky
- hodnocení
- rozdělení zakázek na části / DNS
- jiné možnosti podpory

Vyhrazené zakázky: bod 36 preambule směrnice č. 2014/24/EU

„Zaměstnání a výkon povolání přispívají k začlenění do společnosti a tvoří základní prvky pro zajištění rovných příležitostí pro všechny. V této souvislosti mohou hrát významnou roli chráněné dílny. **Totéž platí i pro jiné sociálně zaměřené podniky, jejichž hlavním cílem je podpora sociálního a profesního začlenění nebo opětovného začlenění zdravotně postižených a znevýhodněných osob, jako jsou nezaměstnaní, příslušníci znevýhodněných menšin nebo jinak sociálně vyloučených skupin.** Takovéto dílny nebo podniky by však za obvyklých podmínek hospodářské soutěže nemusely být schopny veřejnou zakázku získat. Proto je vhodné stanovit, že by členské státy měly mít možnost vyhradit právo účasti v zadávacích řízeních na veřejné zakázky nebo jejich určité části těmto dílnám nebo podnikům, popřípadě vyhradit plnění veřejných zakázek pro programy chráněného zaměstnání.“

Vyhrazené zakázky v ZZVZ

§ 37 odst. 6 ve spojení s § 38 ZZVZ:

- pouze dodavatel **zaměstnávající na chráněných pracovních místech podle zákona o zaměstnanosti alespoň 50% OZP z celkového počtu svých zaměstnanců**
- potvrzení Úřadu práce ČR (rozhodným je průměrný přepočtený počet zaměstnanců za kalendářní čtvrtletí předcházející zahájení zadávacího řízení)
- splnění nelze prokázat prostřednictvím jiných osob
- při společné účasti v zadávacím řízení prokazuje splnění podmínek každý účastník samostatně

Příklad dobré praxe - ÚOHS

- ÚOHS v r. 2016 vyhlásil VZ na služby spočívající v ostraze a úklidu jeho sídla na roky 2016 – 2020, otevřené nadlimitní řízení PH 13.500.000,- Kč;
- možnost soutěžit vyhrazena dodavatelům, kteří v souladu s § 101 ZVZ zaměstnávali více než 50% OZP
- Prokázání této skutečnosti prostřednictvím jiných osob bylo vyloučeno. Jediným hodnotícím kritériem byla cena.

Hodnocení nabídek

- § 114 odst. 1 a 2 ZZVZ

Nabídky jsou hodnoceny podle jejich ekonomické výhodnosti, tj. nejvýhodnějšího poměru nabídkové ceny a kvality...

- § 116 odst. 1, 2 a 3 ZZVZ

Hodnocená kritéria vyjadřují kvalitativní, environmentální nebo **sociální hlediska spojená s předmětem veřejné zakázky**. Musí být porovnatelná a ověřitelná...

Hodnocení nabídek

Pokud chce zadavatel podpořit SP, ale nevyhradí jim VZ dle § 38 ZZVZ:

při neexistenci legální definice je nutné v zadávací dokumentaci **definovat, koho zadavatel za SP považuje a jakým způsobem tuto skutečnost SP může prokázat**

Hodnocení nabídek

MPSV doporučuje definici používanou ve výzvách ESF pro integrační sociální podnik, která je tvořena sadou rozpoznávacích znaků a je dostupná jako příloha č. 2 na adrese:

<https://www.esfcr.cz/vyzva-067-opz>

Hodnocení nabídek

Způsob prokázání - čestné prohlášení

Možné znění čestného prohlášení:

„ Účastník zadávacího řízení tímto čestně prohlašuje, že se podrobně seznámil se sadou rozpoznávacích znaků, které užívá MPSV ve Výzvách z Evropského strukturálního fondu a způsobem naplnění těchto znaků, a splňuje je v plném rozsahu.“

Hodnocení nabídek

Přílohou čestného prohlášení SP předkládá tyto dokumenty:

- zakládací dokumenty prokazující, že má společensky prospěšný cíl zaměstnávání a sociálního začleňování osob znevýhodněných na trhu práce,
- uvedení počtu všech osob, které zaměstnává, včetně % a seznamu osob z cílových skupin, náplní jejich práce a informace o pracovněprávním vztahu,
- výkaz zisku a ztrát (výsledovka podniku)/peněžní deník za posledních 12 měsíců prokazující, že tržby z prodeje výrobků/služeb tvoří min. 30% z celkových výnosů podniku.

Hodnocení nabídek

- Zvýhodnění SP často kombinace
 - **proklamace záměru** zadavatele v zadávací dokumentaci
 - definice sociálního podniku
 - využití **multikriteriálního hodnocení**
- Dodavatelé soutěží o míru naplnění sociálního požadavku.

Hodnocení nabídek - příklad textace

„Zadavatel má zájem zadat VZ v souladu se zásadami společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek a proto **v hodnocení zvýhodňuje účastníky zadávacího řízení, kteří prokáží, že se věnují sociálnímu podnikání.**

Pro potřeby tohoto zadávacího řízení se má za to, že **sociální podnikání provozuje každý integrační sociální podnik ve smyslu užívaném MPSV ve Výzvách z ESF, a který splňuje všechny ze sady rozpoznávacích znaků, (sada rozpoznávacích znaků je přílohou této zadávací dokumentace č. XX) a prokáže to způsobem stanoveným v této zadávací dokumentaci.“**

Hodnocení nabídek – smlouva a kontrola

- Podmínkou zvýhodnění SP je faktické plnění ze strany osob znevýhodněných na trhu práce.
- Podmínka zakotvena ve smlouvě, včetně možnosti kontroly ze strany zadavatele a sankce (smluvní pokuty, odstoupení od smlouvy).

Příklad dobré praxe - Městská část Praha 12

VZ na údržbu veřejné zeleně a úklid veřejných prostranství s PH téměř 25 mil. Kč s využitím kombinace smluvní podmínky a hodnotícího kritéria kvality:

- VZ vyhrazena pro dodavatele, kteří zaměstnávají více než 50% OZP z celkového počtu svých zaměstnanců, přičemž min. 30% faktického plnění z celkového plnění zakázky je uskutečněno OZP.
- Dále hodnocena:
 - 1) procentuální výše podílu účasti OZP na celkovém plnění (váha 20%)
 - 2) zpracování metodiky, kde dodavatelé ukazovali, jak budou pracovat s osobami se zdravotním postižením (váha 20%).

Příklad dobré praxe - MPSV

- Prostřednictvím DNS pro technické a logistické zajištění standardních akcí
- VZ s předpokládanou hodnotou 2 mil. Kč
- etické nakupování a ekologicky šetrná řešení
- podpora SP v hodnocení (70% cena, 30% podpora SP, z toho 15% zapojení SP do cateringu a 15% mimo catering)

Rozdělení VZ na části, DNS a jiné

- Podpořit SP prostřednictvím VZ lze
 - rozdělením VZ na části
 - využitím DNS
 - cíleným snižováním administrativní zátěže (formuláře, požadovaná struktura nabídek, vysvětlení hodnotících kritérií, dostatek času na podání nabídky i na plnění apod.)
 - přímé platby poddodavatelům (SP)
 - informování dodavatelů při PTK...

Příklad dobré praxe - Fokus Vysočina

- VZ Těžební a pěstební práce v lesních porostech, rozdělená na části se záměrem podpořit MSP a SP
 - Část 5 s celkovou předpokládanou hodnotou 2,8 mil. Kč bez DPH
 - SP Chráněné dílny Fokus Vysočina, s.r.o.
-
- Pro SP důležitá podpora mateřského SP Fokus Vysočina při zaškolování nových zaměstnanců

Předběžné tržní konzultace

- § 33 ZZVZ umožňuje komunikaci zadavatele s dodavateli i odborníky (včetně sdružení, asociací apod.)
- Transparentnost: vhodné oznámit na webu, profilu, prostřednictvím předběžného oznámení ve Věstníku VZ...
- Průběh PTK (zpravidla): zadavatel dodavatelům sdělí svůj záměr. Ti mohou v diskusi navrhnout různá (i variantní) řešení, komentovat detaily plnění jako jsou např. parametry zboží, dodací lhůty, rozsah zakázky, možná logistická řešení apod.

**Vyzkoušíte usnadnit sociálním podnikům přístup
k veřejným zakázkám i vy?**

Gabriela Kurková a Monika Dobrovodská

WWW.SOVZ.CZ